

ולכן נוהגים שמי שלא ישן בלילה, מברך ברכות השחר כרגיל, ואינו צריך לצאת ידי חובה מאחר שישן.

כ. נוהגים ברוב ערי מרוקו לברך ברכת 'הנותן ליעף כח' בשם ומלכות

שאלה: האם נהגו לברך ברכת 'הנותן ליעף כח' בשם ומלכות?

תשובה: בעבר הרחוק נהגו יהודי מרוקו לברך את ברכת 'הנותן ליעף כח' ללא שם ומלכות, וכפי שפסק מרן בשלחן ערוך²⁵. אולם בדורות האחרונים רובם (מלבד יהודי מכנאס) נהגו לברכה בשם ומלכות²⁶.

כא. נוהגים לגרוס 'צרכי' בלשון יחיד

שאלה: כיצד גורסים את המילה 'צרכי' שבברכת 'שעשה לי כל צרכי'?

תשובה: נהגו לגרוס 'צָרְכִּי' כשהאות כ' דגושה ומנוקדת בחיריק: צָרְכִּי - בלשון יחיד²⁷.

אם למסרת

אלא משום דודאי נהגו כן קודם קבלת השו"ע, כמו כמה דינים דלא נהגו לפסוק כוותיה... ואף שיש ספק ברכות, כבר נהגו כן, ואין אחר המנהג כלום" (ועיין עוד לרבי יעיש קריספין ע"ה בפירושו על ברכות השחר).

25. וזו לשון מרן (סימן מו סעיף ו): "יש נוהגין לברך 'הנותן ליעף כח', ואין דבריהם נראין". והטעם לאי אמירתה: מפני שברכה זו לא הוזכרה בתלמוד, ולכאורה אין לנו רשות להוסיפה. ואכן כך גם נהגו במרוקו, וכפי שהעיד הגאון רבי שלום משאש: "דחוץ מאיזה מקומות, המנהג בכל העולם [=במרוקו] שלא לומר ברכת 'הנותן ליעף כח' בשם ומלכות, וכפסק מרן ז"ל" (שו"ת שמש ומגן או"ח ח"א סימן יא, וראה עוד שם בסימן כה). וכבר קדם לו הגאון רבי אליהו בן מלכא (בן המאה ה-18) שכתב בספר 'כף נקי' (במהדורת הרב עמאר, ברכות השחר עמוד 16), שהמנהג לאומרי "אינו מנהג ספרד", והזכיר את העובדה שהבית יוסף דחה מלאומרה.

26. עם הזמן - בעיקר בעקבות השפעת הקבלה והוראת האר"י ז"ל - התפשט המנהג לומר ברכה זו עם שם ומלכות, וכדברי החיד"א בברכי יוסף (סימן מ"ו ס"ק לא): "עתה נתפשט המנהג בגלילותינו לברך זאת הברכה על פי כתבי רבינו האר"י ז"ל, כי אף דקבלנו הוראות מרן ז"ל, קים לן דאלמלא מרן ראה דעת קדוש האר"י - גם הוא [יודה] לברכה", ועוד הוסיף וכתב (שם) שנפוצה השמועה שמרן הבית יוסף [חזר] בו בסוף ימיו והורה לברך ברכה זו בשם ומלכות.

ועל המנהג לברך ברכה זו בשם ומלכות במרוקו העידו: הגאון רבי דוד עובדיה בספרו 'נהגו העם' (שחרית ומנחה אות ג), הגאון רבי יהושע מאמאן בספרו 'שו"ת 'עמק יהושע' (ח"ה או"ח סימן לד). ובכל הסידורים העתיקים, שהיו בשימוש במרוקו, הובאה ברכה זו בשם ומלכות, ומסתמא כך נהגו רוב יהודי מרוקו.

27. באבודרהם הסביר על מה נתקנה ברכה זו: "שכל זמן שהוא יחף, אינו יכול לצאת ולעשות כל